

Van de Voorzitter. . .

1 NTG's lustrum

NTG bestaat 5 jaar! De NTG is opgestart in 1988 door een handjevol enthousiaste gebruikers, met Gerard en ondergetekende als kern. Degenen die hun mond opdedden waren prompt kandidaat voor het oprichtingsbestuur. . .

Het aantal leden is inmiddels ruim 3-maal zoveel als verwacht. Het aantal gebruikers van (La)TeX, en Metafont is misschien wel het 10-voudige. Het aantal gecombineerde NTG-TUG lidmaatschappen is ook boven verwachting.

De bijeenkomsten genieten een royale opkomst, \approx 20%. Met SGML Holland hadden wij een interessante SGML-TeX-bijeenkomst in 1990 gehad, met vanuit de TeX gemeenschap: Barbara Beeton, Malcolm Clark, Amy Hendrickson, Frank Mittelbach, en Richard Sout-hall. Als waarnemer vanuit de UKTUG was er David Osborne. Op latere bijeenkomsten waren te gast: Anatoly Urvantsev, Daniel Taupin, Hanna Kołodziej-ska, David Salomon, Ralph Youngen, Frank Mittelbach, en Yannis Haralambous. Op de aanstaande bijeenkomst zijn er als speciale gasten: Huub van Krimpen (typograaf), en Frank Blokland (letter ontwerper). In het najaar komt Michel Lavaud.

Naar de MAPS wordt uitgekeken. Diverse goede publicaties van elders worden erin herverspreid; verder biedt het ruimte om ons eigen werk te tonen. De opzet is bijzonder, en eenvoudig. De halfjaarlijkse bijeenkomsten waar wij elkaar ontmoeten en over onze ervaringen vertellen zijn de 'levensader' van de vereniging. Een verslag ervan, een beetje uitgewerkt, vormt onze MAPS (Minutes and APPendixes). Er zijn twee MAPS specials: Salomon's cursus en onze PR-set.

TEX-NL wordt effectief gebruikt.¹ Een PC-distributie set—een instapversie en een volledige set—is beschikbaar 'off-the-shelf.'

Een aantal cursussen zijn georganiseerd, en verder zijn diverse NTG leden bereid tot het geven van cursussen.

Als hoogtepunten kunnen op het cursus gebied genoemd worden: Amy's en Victor's cursus in 1990, en afgelopen jaar de 'Insights and Hindsights TeX' cursus van David Salomon. De opbrengst van deze cursussen gaf de NTG zijn financiële reserves. Daarnaast was de TUE actief en stelde hun (TeX) cursussen open voor niet-TUE medewerkers. Theo Jurriens gaf een aantal

cursussen voor secretariaatsmedewerkers. Dit laatste was aanleiding voor zijn Ladies en L^AT_EX artikelen.

Goede contacten zijn gelegd met het Wiskundig Genootschap en het CWI, en de diverse zustergebruikersgroepen: TUG en de LUGs, in het bijzonder GUST. Diverse instituten in Nederland bieden de NTG gastvrijheid voor het houden van de bijeenkomsten (waarvoor onze dank).

Aan de diverse TUG annual meetings en aan de EuroTeX-s wordt redelijk deelgenomen. Het L^AT_EX 3.0 project wordt op verschillende manieren gesteund. Diverse NTG-ers zijn actief, . . . zoals moge blijken uit de MAPS van de afgelopen jaren. Ik hoop dat zij ons deelgenoot laten blijven van hun activiteiten.

2 Activiteiten

Een activiteit was een volledige set TUGboats in Nederland publiekelijk beschikbaar te hebben. TUG heeft ons hierin geholpen door de ontbrekende TUGboat nummers aan de RUG-WSN bibliotheek te schenken. De bibliothecaresse heeft toegestemd NTG-ers behulpzaam te zijn bij het lenen van oude TUGboat artikelen. Zij die geïnteresseerd zijn in TUGboat artikelen kunnen een kopie van het artikel, c.q. het desbetreffende nummer, opvragen, hetzij direct hetzij via het openbare bibliotheek circuit.²

Een andere activiteit is het overleggen met de AMS om hun fonts en materiaal via NTG beschikbaar te stellen.³

Op handen is het overleg met SURF, waarbij de PC-set wordt aangeboden ter verspreiding, en de mogelijkheden t.a.v. collectieve aanschaf van MathTime besproken zullen worden.

Voor de rest zijn er de lopende zaken—de halfjaarlijkse bijeenkomsten, de MAPS-en, het bijhouden van het ledenbestand, de financiële zaken, de fileservers, en de discussielijst—en het aan elkaar knopen van de losse eindjes, vooral het stimuleren dat de activiteiten, die door leden opgestart zijn en gedragen worden, worden afgerond.

3 NTG-TUG

Victor Eijkhout is associate editor van TUGboat. Nico Poppelier is gekozen lid van de BoD van TUG, en liaison naar de BoD voor de Knuth Scholarship commissie. Ondergetekende is vanuit zijn functie om historische en

¹ Dank, dank, beantwoorders van de vele vraagjes.

² WSN Bibliothecaresse: Mevr. J. Bulthuis; tel. 050-634001.

³ Men kan het nu al van de file servers plukken en de diverse Guides bij AMS opvragen, c.q. zelf afdrukken.

pragmatische redenen lid van de BoD.

4 TUG

Christina Thiele is voorzitter. Het kantoor is verhuisd naar Santa Barbara, met Pat Monohan als directrice.⁴

Christina streeft goede contacten na met de LUG-s, en heeft de werkgroepen opgepoord om vóór de jaarlijkse bijeenkomst, ditmaal in Aston, Juli 1993, (thema: 'windowing on T_EX'), met resultaten te komen. De TUGboat's en TTN's verschijnen regelmatig en zien er zeer goed uit.

DC good, CM bad

Op het inhoudelijke vlak is er hard gewerkt aan de 8-bits fonts. Wij worden dan ook uitgenodigd door Yannis Haralambous (zie TTN 1.4), om over te gaan van de 7-bits CM fonts naar 8-bits DC fonts—in het bijzonder voor publikaties die niet in het Engels gesteld zijn—met een plaats voor onze ij.

5 T_EX in Europe

Bernard Gaulle en Malcolm Clark hebben zich teruggetrokken. De interim voorzitter van GUTenberg is Alain Cousquer.⁵ Het laatste nummer van T_EXline's is no 14. De GUTenberg cahiers lijden aan (vrijwillige) redacteurs. Het laatste nummer bestaat derhalve uit de proceedings van EuroT_EX'92.

DANTE heeft het voortouw genomen met hun frequente en decentrale T_EX-Stammtisch bijeenkomsten. Werkelijk een simpele, en doeltreffende gedachte om leden regelmatig met elkaar in contact te laten komen binnen een gebruikersgroep van een dergelijke omvang.

In Oost-Europa zijn er diverse gebruikersgroepen opgestart. Irina Makhovaya is de directrice van CyrTUG. Er wordt gefluisterd dat de Russen hun eigen low-budget TUG bijeenkomst gaan organiseren en dat het GUST bulletin uit is.

Metafoundry

Er is een nieuwe—jawel, het houdt niet op—discussielijst geopend speciaal voor Metafont zaken. Inhaken kan bij `listserv@ens.fr` via:

```
subscribe metafont <naam en adres>
setmail metafont mail ack .
```

6 Vorm vs. inhoud

Een soortgelijke titel is ooit door Marvin Minsky gebruikt voor zijn Turing award lecture. Voor het computer-ondersteunde publiceren is het motto ook toepasselijk, misschien nog wel meer.

⁴Adres: TUG P.O. Box 869, Santa Barbara CA 93102 USA. Tel: 805-963-1338. FAX: 805-963-8358. email: `tug@math.ams.org`.

⁵Email: `cousquer@lifl.fr`.

⁶Hmmm, met stilzwijgende automatische hyphenation en beschikbare fonts.

⁷Zie TUGboat, 13, 4.

De motivatie om T_EX te ontwerpen was de slechte kwaliteit van de 'The Art of Computer Programming,' toen de uitgever overging op computer-ondersteund zetten.

Nu wij beschikken over de T_EX-Metafont-gereedschappen als basis, naast de alom aanwezige PC's, en de betaalbare inkjet printers (near laser), spelling- en stijl-checkers, treden er—paradoxaal genoeg—de volgende verschijnselen van achteruitgang in de kwaliteit op:

- de typografische traditie wordt genegeerd (wij kunnen het allemaal zelf wel),
- de vele, helaas niet foolproof, automatismen introduceren fouten, die het vroegere normale procédé niet doorstaan zouden hebben,
- de foutieve spelling (wij vertrouwen teveel op de checkers),
- de balans tussen inhoud en de typografische kwaliteit is verstoord (teveel aandacht voor een aantal layout aspecten, gegeven de doelgroep).

Draven wij niet te ver door over een aantal computer-ondersteunde typografische zaken, terwijl met een wat bescheidener gebruik van de middelen het doel even goed bereikt kan worden? Ralph Youngen, bijvoorbeeld in zijn T_EX-based production at the AMS (MAPS92.2), gebruikt een heel eenvoudige markup: `titel` (met goede font en magstep), `\head-s` en `\subhead-s`, `\item`, en een `\halign`. Dat is alles.⁶

En hoe zit het met suboptimalisatie? Gaat het niet om de eeuwige invarianten: *productie en consumptie*, in dit geval van informatie? De typografische kwaliteit speelt hierin een belangrijke rol naast de vanzelfsprekende inhoudelijke kwaliteit. Maar binnen dit algemene kader hebben wij ook te maken met de kosteneffectieve:

- (productie),
- opslag, transformatie en transport,
- (consumptie).

Dit relateert en stelt andere prioriteiten.

7 L^AT_EX 3.0

Al gaande sinds 1989 en nu in een fase waarin er een fonds bestaat, en er een kader⁷ is gecreëerd voor vrijwilligers om binnen te werken.

Waar gaat het eigenlijk om?

Om te beginnen, L^AT_EX is de enige algemeen geaccepteerde en wereldwijd verspreide collectie van stijlen, met een niet te moeilijke gebruikersgids.

Maar, . . . L^AT_EX heeft zo zijn problemen *geïntroduceerd*, vooral als men het wil gebruiken voor een an-

dere taal dan Engels (titel woorden zijn niet geparameteriseerd), en in het algemeen als men een stijl wil aanpassen.

Er zijn verbeteringsvoorstellen gepubliceerd: andere talen (Babel), soberder witruimtes, (partiële) meerkolomsuitvoer, A4, A5, . . . pagina opmaak, tabellen, wiskunde (theorem, array), verbatim (algemener, en inclusie van files), blokcomment, . . . en niet te vergeten de fontselectie via NFSS, of moeten wij tegenwoordig denken aan het gebruik van virtuele fonts?

Binnen het project is ook het spanningsveld tussen een zo'n eenvoudig mogelijke gebruikersinterface, en een zo flexibel mogelijke designersinterface, aan de orde.

Het grote probleem is echter dat L^AT_EX zweeft, het hoort nergens bij. De stijlen zijn aardig, maar zij representeren geen enkele bestaande publikatie-reeks, noch zijn zij generiek. Er is geen bedrijf (en in mindere mate een gebruikersgroep) dat L^AT_EX voor productie geadopteerd heeft. De reden hiervoor is dat de stijlen aangepast moeten worden om het reeds bestaande resultaat-in-druk van de publikatie-reeksen te verkrijgen. En hier zit 'm de kneep. Dat is te moeilijk, ergo te duur. Zelfs de AMS is er ondanks het inhuren van Mittelbach en Schöpf, en de professionele ondersteuning, slechts ten dele in geslaagd. Anderzijds is er nog veel research nodig en is het kennelijk te moeilijk om onderzoek van ontwikkeling te scheiden, te meer als er in gefaseerde projecten op basis van vrijwilligers gewerkt moet worden.

Als men mij op de man af zou vragen hoe realistisch dit project is, dan zou ik zeggen⁸: 'dat het te ambitieus, en te groot is, en dat er een duidelijke specificatie van wat te doen ontbreekt, om nog maar te zwijgen over een tijdpad.'

Er is geen bedrijf of organisatie, dat het echt nodig heeft en er zich sterk voor maakt. Het adopteert. Dit is wat anders dan het gebruiken zo gauw het beschikbaar komt.

8 Alternatief

Naar mijn smaak is er teveel en te lang in een verkeerde richting gewerkt, met het corrigeren van een verkeerde uitwerking. Wij kunnen beter teruggaan naar af, naar de wortels, naar manmac, of de generieke amspt.sty, c.q. tugboat.sty.

De (La)T_EX wereld zou er heel anders uitgezien hebben als er een goede gebrui-

kershandleiding van Knuth's voorbeeldstijlen zou zijn geweest, te beginnen met een ietsje aangepaste Manmac.

Van daaruit kan men een bescheiden en flexibele stijl opbouwen, met een eenvoudige maar doeltreffende gebruikersgids, waar benodigde zaken zoals inhoudsopgave, kruisverwijzingen en symbolische verwijzingen, illustraties maken, index preparatie, meerkolomsuitvoer, tabellen opmaken, wiskunde opmaken, gebruiken van speciale fonts, en het opstellen van de parameters voor de pagina opmaak (lopende kop- en voetteksten, grootte van de pagina), . . . behandeld worden. Dit alles binnen de context van een duidelijke doelgroep:

Uitgever zus-en-zo produceert via T_EX zijn xyz-reeks, met de gereedschappen zoals vermeld in de gebruikershandleiding, annex de uitgewerkte voorbeelden en het sjabloon als 'invulformulier' voor de publikatie.

Enfin, . . . eenieder moet het voor zichzelf maar uitmaken.

9 De T_EX-werkomgeving

De afgelopen maanden heb ik mij georiënteerd t.a.v. een nieuwe T_EX-werkomgeving.⁹ Zoals bekend dalen de hardware prijzen en gaan de ontwikkelingen door. T_EX draait op elk systeem, en zijn er de diverse driver families, dus dat is het probleem niet.

Mijn wensenlijstje:¹⁰

- multi-tasking (in de sfeer van lightning T_EX: edit window en preview window gekoppeld via een 'pipe')
- interproces communicatie (editen van meerdere documenten tegelijk met uitwisseling van delen, algemene documentstukken combineren, automatisch bijwerken van gekoppelde bestanden).

Het gonst alom van de 486-s. Lavaud heeft een aardige werkomgeving gebaseerd op FRAMEWORK. De Groningers Dol en Frambach et al, hebben 4T_EX ontwikkeld, gebaseerd op freeware en shareware. De prijs van een 486 systeem ligt nog rond de f 3000,-, en dan is Desqview, OS/2, of een soortgelijk multi-tasking systeem nog nodig, dat nogal wat resources vraagt.

Daarnaast had ik T_EX op de Mac al ervaren, en onveranderlijk zie ik, en hoor ik, dat T_EX-en op een Apple zo makkelijk gaat.¹¹ Welnu een Mac Classical II 4/40 (ik heb geen kleur nodig, noch veel ruimte) is nu onder de

⁸Ik weet wel dat velen mij dit niet in dank zullen afnemen, maar het geeft in ieder geval te denken. Ook weet ik dat juist niet-NTG leden die publikaties gewoon T_EX-en, het heel vanzelfsprekend vinden. Neem nou de L^AT_EX-companion in-the-making, hoe interessant ook voor ons hobby-isten, dat is toch veel te dik voor iemand die gewoon zijn publikatie wil T_EX-en. Nee wij hebben gebruikersgidsen à la AMS-T_EX nodig. Zeer handzame en to-the-point boekjes, met een uitgever die er borg voor staat.

⁹Jawel, mijn hoofdtoepassing is documenten maken via T_EX, met in het verschieft het ontwerpen via Metafont.

¹⁰Alhoewel ik weet van de CD ROM mogelijkheden, en beeld-enhancements op de Apple, en dat o.a. Prime Time Freeware een CD ROM levert voor zo'n \$60,- met het hele UK-T_EX-archive erop, naast veel, teveel andere zaken, is een dergelijk systeem nog te ver van mijn dagelijks werk af. Hypertextachtige toepassingen appeleren echter wel!

¹¹Hetzelfde geldt voor andere grafisch georiënteerde systemen zoals de Atari, als ik Robert Best en Theo Jurriens mag geloven.

f 1900,-, alles inclusief! Intern wordt zelfs gebruik gemaakt van PostScript. Het is werkelijk een verademing na mijn 8086-stoom-PC, en een prima leeromgeving.

Zaken die ik nog in orde moet brengen zijn

- 'kabeltje' van 8086 naar de Mac voor bestandsuitwisseling (via ...Kermit? Apple voert commerciële Maclink voor zo'n f 700,-.)
- bestandsuitwisseling direct met de RUG mail machine (VAX8650, wederom via Kermit, zoals ik nu al doe met de 8086.)
- selectie van een (laser) printer (PostScript, \geq 300dpi), c.q. T_EX driver voor de bescheiden en be-

taalbare stylewriter (360dpi,¹² 1 pagina per 2 minuten, sheetfeeder met 50p.).

Als alles naar wens verloopt dan ligt de aanschaf van een powerbook, tijdens mijn deelname aan TUG'94 in de US, voor de hand. Bij het mij oriënteren had ik veel aan het boek:

Aston-Tate's Quick and Easy Macintosh Guide for the MS-DOS users.

Hierin worden de functionaliteiten goed naast elkaar gezet. De T_EX-werkomgeving komt in de najaarsbijeenkomst uitgebreid aan de orde, nadat het in Aston al worldwide belicht is geworden.

¹²Bloob, onzin natuurlijk de fonts zijn 300dpi.